

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 505/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť S., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. K., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 117/2012-225 z 23. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júla 2012 doručená sťažnosť S., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu

v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 117/2012-225 z 23. mája 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka uzavrela 20. februára 1995 s B. F., O. (ďalej len „žalobkyňa“), zmluvu o dôchodku, predmetom ktorej bolo právo na vyplácanie peňažného plnenia z podporného dôchodkového fondu sťažovateľky v sume 1 667 Sk (53,33 €) vždy k pätnástemu dňu kalendárneho mesiaca až do dožitia žalobkyne.

Sťažovateľka 26. októbra 2009 uvedenú zmluvu o dôchodku vypovedala a ako dôvod výpovede uviedla využitie zákonného práva podľa § 582 Občianskeho zákonníka.

Žalobkyňa sa v konaní pred Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 11 C 103/2010 domáhala proti sťažovateľke ako žalovanej zaplata sumy 55,33 € s príslušenstvom. Žalovaná suma predstavovala sťažovateľkou nezaplatenú splátku dôchodku za mesiac apríl 2010. V konaní pred všeobecnými súdmi bola medzi jeho účastníkmi sporná najmä právna otázka, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, pričom odpoveď na danú otázku ovplyvňuje možnosti ukončenia právneho vzťahu založeného touto zmluvou.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 103/2010-97 z 29. septembra 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobkyňi sumu 55,33 € s príslušenstvom, keďže podľa okresného súdu je zmluva o dôchodku zmluvou na dobu určitú a výpoveď zmluvy o dôchodku sťažovateľkou je neplatná. Proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľka odvolala. Podstatou podaného odvolania bol jej nesúhlas s posúdením platnosti zmluvy o dôchodku a neplatnosti výpovede tejto zmluvy z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, konkrétne právneho názoru okresného súdu, podľa ktorého je zmluva o dôchodku zmluvou uzavretou na dobu určitú (do dožitia oprávnenej osoby).

Krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 117/2012-225 z 23. mája 2012 rozsudok okresného súdu v zmysle § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil ako vecne správny.

Podľa názoru sťažovateľky „Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.05.2012, č.k. 4Co/117/2012-225, bolo porušené naše právo podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a to z dôvodu že odvolací súd svoje rozhodnutie... neodôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, keď sa nevysporiadal s celou prednesenou právnou argumentáciou, ktorá mala pre posúdenie veci rozhodný význam.

Odvolací súd sa v rozpore so zákonom nevysporiadal s právnou argumentáciou:

a/ odôvodňujúcou to, že posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre rozpor so zákonom (článok III. odvolania),

b/ odôvodňujúcou to, že posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre neurčitosť vo vymedzení dĺžky trvania práva na dôchodok (článok IV. odvolania),

c/ poukazujúcou na to, že zákon ani posudzovaná zmluva o dôchodku žiadnym spôsobom neupravili dobu trvania zmluvy o dôchodku, ale len dobu trvania práva na dôchodok (článok VIII. odvolania),

d/ poukazujúcou na to, že rozhodnutím súdu prvého stupňa nám bola odňatá možnosť konať pred súdom (článok X. odvolania).

I keď má odvolací súd právo obmedziť sa v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku na skonštatovanie správnosti dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa, v tomto prípade bol takýto postup odvolacieho súdu nesprávny a nezlučiteľný so zásadou spravodlivého súdneho konania, pretože odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal vecne so všetkými námietkami žalovaného, pričom odvolací súd sa nezaoberal ani všetkými vecnými a právnymi dôvodmi odvolania, ktoré smerovali proti správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa. V takomto prípade nepostačovalo skonštatovať údajnú správnosť dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa.“

Sťažovateľka v rámci dôvodov sťažnosti ďalej uviedla:

«Vo veci podané odvolanie sme odôvodňovali okrem iného i tým, že predmetná zmluva o dôchodku je absolútne neplatnou pre rozpor so zákonom... a pre neurčitosť vo vymedzení dĺžky trvania práva na dôchodok...

Poukázali sme pritom na to, že zmluva o dôchodku, o ktorú žalobkyňa svoj nárok opiera, odporuje zneniu ustanovenia § 842 Občianskeho zákonníka, pretože obsahuje dojednané dve odlišné doby trvania vyplácania sumy dohodnutého plnenia, keď článok II. zmluvy o dôchodku obsahuje záväzok vyplácať príjemcovi doživotne sumu v určitej výške (t. j. prvá zákonom predpokladaná alternatíva), v rozpore s tým článok III. posledná veta Zmluvy o dôchodku obsahuje dojednanie, podľa ktorého „Vyplácanie plnenia skončí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil.“ (t. j. druhá zákonom predpokladaná alternatíva). ...

Prvostupňový súd sa s touto argumentáciou nevysporiadal vôbec.

Odvolačný súd sa jej síce formálne venoval..., jeho odôvodnenie je však len stručné a nepreskúmateľné...

Odvolačný súd neuvádza, ako je možné pojem do smrti spresniť. Je totiž zrejmé, že spresniť pojem do smrti takým spôsobom, že doba plnenia je kratšia alebo dlhšia ako do okamihu smrti, je stanovenie inej doby ako „na doživotne“. Rozsudok odvolacieho súdu je v tomto smere nepreskúmateľný, keď odvolací súd nezodpovedal zásadnú právnu otázku, do kedy má právo na dôchodok trvať. Dochádza síce k záveru, že na doživotne, pričom táto doba má byť spresnená článkom III. zmluvy o dôchodku, čo však má byť podstatou tohto spresnenia, už neuvádza. ...

V súvislosti s dobou trvania zmluvy o dôchodku sme v odvolaní poukázali na rozdiel medzi trvaním práva na dôchodok a medzi trvaním zmluvy o dôchodku (článok VIII. odvolania). Ide o rozdiel medzi trvaním zmluvy ako právneho dôvodu vzniku práva na dôchodok (t. j. právneho titulu, ktorým sa právo na dôchodok podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladá) a trvaním práva na dôchodok, ktoré je obsahom zmluvy.

Ustanovenie § 842 Občianskeho zákonníka nič nestanovilo o dobe, na ktorú sa uzatvára zmluva o dôchodku, stanovilo len, že zmluvou sa zakladá „na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania“ právo (na vyplácanie dôchodku).

Súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil, že údajne určitá doba trvania práva na dôchodok („na doživotne“) zakladá zákonom určenú dobu (určitú) trvania zmluvy.

Konštantná judikatúra súdov je pritom taká, že pokiaľ zmluva neurčuje dobu svojho trvania, má sa za to, že ide o zmluvu uzatvorenú na dobu neurčitú, so všetkými zákonnými dôsledkami zmluvy uzatvorenej na neurčitú dobu, t. j. aj s možnosťou zmluvu vypovedať.

I pokiaľ výkladom pojmu „na doživotne“ dospel súd k záveru o tom, že ide o dobu určitú, tak ustanovenie § 842 Občianskeho zákonníka nestanovilo, že na takú dobu „na doživotne“ sa uzatvára zmluva - keď o trvaní zmluvy nič neustanovil. Uvedené zákonné ustanovenie pojednáva iba o „trvaní“ práva na plnenie dôchodku, založeného zmluvou.

Pretože zo zákona, ani zo zmluvy o dôchodku nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrťroka podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako to učinil žalovaný voči žalobkyni písomnou výpoveďou.

S touto právnou argumentáciou sa odvolací súd žiadnym spôsobom nezaoberal a teda ani nevysporiadal. Išlo pritom o právnú argumentáciu uvádzanú až v odvolaní, teda nebola posudzovaná prvostupňovým súdom a nebolo možné sa s ňou vysporiadať odkazom na právne závery súdu prvého stupňa.»

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd meritórne takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa S., a. s. podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.05.2012, č.k. 4Co/117/2012-225, porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.05.2012, č.k. 4Co/117/2012-225, a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave, aby v nej znovu konal a rozhodol. ...

Krajský súd v Bratislave je povinný úplne nahradiť sťažovateľovi trovy konania do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia, k rukám advokáta JUDr. R. K.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom, ktorým krajský súd v odvolacom konaní potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 11 C 103/2010-97 z 29. septembra 2011. Podstatou sťažnosti

je námietka nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom sa odvolací súd nevysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľky súvisiacimi s právnym posúdením veci.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľky ústavný súd tiež zdôrazňuje svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Na citovaný právny názor nadväzuje ustanovenie § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ústavný súd preto v prvom rade preskúmal rozsudok okresného súdu, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobkyni sumu 55,33 € s príslušenstvom, a v tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať na relevantnú časť jeho odôvodnenia:

«Dňa 20.2.1995 účastníci konania uzavreli zmluvu označenú ako zmluva o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového fondu S., a.s.“ Predmetom zmluvy bolo doživotné plnenie z uplatneného a priznaného nároku na plnenie, odporca sa zaviazal vyplácať navrhovateľke doživotne sumu 1.667 Sk, mesačne až do dožitia navrhovateľky, pričom vyplácanie plnenia skončí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil.

Odporca navrhol ukončenie zmluvy o poskytovaní plnenia dohodou a následne listom zo dňa 26.10.2009, vypovedal zmluvu o poskytovaní plnenia zo dňa 31.7.1995. Ako dôvod uviedol využitie zákonného práva, v zmysle ustanovenia § 582 Občianskeho zákonníka. ...

Súd predmetnú zmluvu zo dňa 31.7.1995 posúdil ako zmluvu o dôchodku uzavretú v zmysle ustanovenia § 842 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zároveň ju posúdil ako zmluvu na dobu určitú a neurčitého trvania (do doživotia). Preto dospel k záveru, že zmluvu nebolo možné vypovedať v zmysle ustanovenia § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka je všeobecné ustanovenie, pričom v zmysle tohto ustanovenia možno vypovedať iba zmluvu dojednanú na dobu neurčitú. Zmluva o dôchodku upravená v ustanovení § 842 a nasl. Občianskeho zákonníka je však zmluvou, z povahy ktorej vyplýva, že je uzavretá na určenú dobu neurčitého trvania, alebo na doživotie.

Zmluva, ktorá je predmetom tohto konania je zmluvou o dôchodku a aj logicko-gramatického výkladu ustanovení článku II zmluvy vyplýva, že ide o zmluvu, ktorou sa odporca zaviazal vyplácať navrhovateľke dôchodok doživotne. Z toho dôvodu je neplatná výpoveď odporcu zo zmluvy a odporca je povinný podľa uzavretej zmluvy naďalej poskytovať plnenia.

Súd preto návrhu vyhovel a navrhovateľke priznal uplatnenú čiastku ako splátku dôchodku za mesiac apríl 2010.»

Z rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa z 29. septembra 2011, vyplýva, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu, ako aj dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia ďalej uviedol:

«Odvolací súd sa pri preskúmaní napadnutého rozsudku zaoberal rovnako ako súd prvého stupňa najprv tým, či zmluva o dôchodku uzavretá podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na plnenie doživotne, je zmluvou na dobu určitú, pretože táto otázka bola aj podľa odporcu zásadnou pre rozhodnutie danej veci.

Ustanovenie § 842 Občianskeho zákonníka vymedzuje pojem zmluva o dôchodku tak, že ide o zmluvu, ktorou sa niekomu doživotne alebo na inak obmedzenú dobu neurčitého trvania zakladá právo na vyplácanie určitého dôchodku. Z tohto stručného pojmového vymedzenia vyplýva, že ide o zmluvu aspoň medzi dvoma osobami, t.j. medzi osobou, ktorá sa zaväzuje vyplácať dôchodok, a osobou, ktorej sa dôchodok bude vyplácať. Ďalej je z neho zrejmé, že právo na vyplácanie dôchodku je síce časovo určené, ale nie je obmedzené určitým vopred a konkrétne vymedzeným časom trvania; môže ísť o právo na poskytovanie dôchodku doživotne, alebo na inak obmedzený čas neurčitého trvania (obmedzenie na určitý čas, napríklad na 10 rokov, tu neprichádza do úvahy). Občiansky zákonník na uzavretie zmluvy o dôchodku nevyžaduje určitý dôvod alebo motív. Dôvod uzavretia môže byť rôzny, napríklad niekto sa cíti byť zaviazaný druhému pomáhať alebo poskytovať mu dôchodok ako protiplnenie z iného právneho úkonu.

Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou odporcu, že všetky zmluvy, pri ktorých má plnenie vykonávať osobne dlžník alebo je obmedzené na osobu veriteľa, sú uzatvárané

na doživotne určenú dobu. Zákon totiž rozlišuje zánik zmluvy smrťou a zánik zmluvy uzatvorenej na doživotne určenú dobu, keďže zánik záväzku v dôsledku smrti je upravený v ust. § 579 Obč. zákonníka a zánik záväzku uzatvoreného na doživotne určenú dobu zanikne podľa § 578 Obč. zákonníka uplynutím doby, kedy sa už neuplatní všeobecné ustanovenie § 579 Obč. zákonníka. Preto nemožno dôvodiť, že zmluvy uzatvárané na dobu končiacu smrťou sú vždy uzatvárané na doživotne určenú dobu, teda na dobu neurčitú. V tejto súvislosti odvolací súd zaujal taký výklad ust. § 842 Obč. zákonníka, že doživotne určená doba trvania je ekvivalentom inak určenej doby neurčitého trvania, teda je len konkrétnym vyjadrením inak určenej doby neurčitého trvania, a preto pri výklade doby trvania zmluvy treba vychádzať z toho, že ide o pojmy totožné. Z uvedeného potom vyplýva, že zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotne určenú dobu a tá istá zmluva uzatvorená na inak určenú dobu neurčitého trvania (napr. po dobu štúdia, trvania invalidity, vdovstva a pod.) musia byť vždy buď zmluvami na dobu určitú alebo zmluvami na dobu neurčitú, a teda nie je prípustný taký výklad, že zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotie sa považuje za zmluvu uzatvorenú na dobu neurčitú a zmluva o dôchodku uzatvorená na inak určenú dobu neurčitého trvania (napr. po dobu štúdia) je zmluvou na dobu určitú. Pri takom výklade, že vždy musí ísť buď o zmluvy na dobu neurčitú alebo len o zmluvy na dobu určitú, potom nemôže obstať argumentácia odporcu, že doživotne uzatvorená zmluva o dôchodku je zmluva na dobu neurčitú, lebo v prípade uzatvorenia rovnakej zmluvy, ale na inak určenú dobu, napr. po dobu štúdia, by jej uzatvorenie na dobu neurčitú znamenalo, že uplynutím doby - ukončením štúdia, by zanikli práva a povinnosti zo zmluvy podľa § 578 Obč. zákonníka, ale zmluva považovaná za zmluvu na dobu neurčitú, by trvala ďalej, zrejme kým by nedošlo k jej vypovedaniu; v tomto prípade je predsa nepochybné, že zmluva o dôchodku ako celok zanikne predovšetkým uplynutím času (doby štúdia) podľa § 578 Obč. zákonníka, pokiaľ nedôjde skôr k jej zániku smrťou, a teda nemôže trvať ďalej.

V zásade je vylúčené, aby záväzok mohol zaniknúť výpoveďou podľa § 582 Obč. zákonníka, ktorá predpokladá neurčitú dobu jeho trvania a zároveň uplynutím času podľa § 578 Obč. zákonníka, ktoré predpokladá obmedzenie doby jeho trvania; práve možnosť vypovedania zmluvy na dobu neurčitú má byť právnym nástrojom na ukončenie zmluvy, ktorá môže trvať do nekonečna (nezanikne smrťou) resp. do smrti (nie je časovo obmedzená), keď nemôže zaniknúť splnením, uplynutím času. Pokiaľ by odvolací súd

pripustil právnu argumentáciu odporcu, tak by to znamenalo, že zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotne určenú dobu by bola zmluvou na dobu neurčitú a bolo by ju možné ukončiť výpoveďou a zmluva o dôchodku uzatvorená na dobu napr. štúdia, by bola uzatvorená na dobu určitú a nebolo by ju možné vypovedať a zanikla by uplynutím času; takýto rôzny výklad jednej a tej istej zmluvy nepovažuje odvolací súd za správny.

Neobstojí ani argument odporcu, že zmluvu na dobu určitú je možno uzatvoriť aj tak, že jej trvanie je viazané na konkrétnu dátumom neurčiteľnú objektívne zistiteľnú skutočnosť, ktorou však nemôže byť taká právna skutočnosť, s ktorou priamo zákon spája zánik zmluvného vzťahu. V prípade zmluvy o dôchodku totiž zákon výslovne umožňuje jej uzatvorenie na doživotne určenú dobu, hoci sa táto doba končí smrťou; ide však o určenie doby trvania zmluvy odlišujúce sa od zániku záväzku smrťou.

Odvolací súd nezistil rozpor uzatvorenej zmluvy o dôchodku so znením ust. § 842 Obč. zákonníka v tom, že by obsahovala dve odlišné neurčité doby trvania vyplácania sumy dôchodku a že by preto bola podľa § 39 Obč. zákonníka neplatným právnym úkonom. Záväzok v bode II. zmluvy vyplácať príjemcovi doživotne sumu vo výške 1.667,- Sk je v súlade s jej bodom I. o tom, že predmetom plnenia je doživotné plnenie a neodporuje ani čl. III v tom, že vyplácanie plnenia sa končí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil; pretože plnenie bolo dohodnuté mesačne, bolo potrebné len spresniť, či navrhovateľovi vznikne nárok na plnenie, resp. v akom rozsahu, aj v mesiaci, ktorého sa nedožil. S ohľadom na uvedené odvolací súd uzavrel, že jednotlivé zmluvné dojedania sa vzájomne nevylučujú a nejde ani o dve odlišné určené doby neurčitého trvania, ktoré by spôsobovali neurčitosť či nezrozumiteľnosť dojednaní doby trvania záväzku na plnenie (§ 37 ods. 1 Obč. zákonníka), a preto ako nedôvodnú vyhodnotil námietku odporcu, že rozpor v dĺžke dojednaných neurčitých dôb vyplácania plnenia spôsobuje neurčitosť a nezrozumiteľnosť právneho úkonu a tým aj neplatnosť zmluvy. V tejto súvislosti považuje odvolací súd za potrebné zdôrazniť, že znenie zmluvy pripravoval odporca, a preto sa nemôže dovolávať, že mu je obsah zmluvy nezrozumiteľný a že je neurčitý a výrazy ním použité treba v prípade pochybností vykladať na jeho ťarchu a chrániť tak dobromyseľnosť navrhovateľky, ktorej bol právny úkon určený (§ 35 Obč. zákonníka).

S ohľadom na všetky vyššie uvedené právne závery odvolací súd nepovažoval za potrebné pripustiť dovolanie na posúdenie právnej otázky, či zmluva o dôchodku je uzatvorená na dobu určitú, keďže nejde o posúdenie otázky zásadného právneho významu.

Odvolací súd potom rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že predmetná zmluva o dôchodku je zmluvou uzavretou na dobu určitú a to doživotne, teda do smrti navrhovateľky. Výpoveď zo zmluvy ako právny úkon jednostranne vyjadrujúci vôľu jednej zo zmluvných strán ukončiť záväzkový vzťah je upravený všeobecne v ustanovení § 582 Obč. zák., podľa ktorého vypovedať možno len zmluvu dojednanú na dobu neurčitú za splnenia ďalších podmienok. Vymedzením povinnosti plniť doživotne, zmluvné strany prejavili vôľu byť takouto zmluvou viazané až do smrti oprávnenej na prijatie dôchodku - navrhovateľky. Samotná vôľa odporkyne ukončiť svoj záväzok jednostranným prejavom vôle je potom pre charakter zmluvy na ukončenie tohto záväzku nepostačujúca. Výpoveď zmluvy o dôchodku daná odporkyňou dňa 26.10.2009 je vzhľadom na zhora uvedené v rozpore so zákonom a ako právny úkon je neplatná (§ 39 OZ). Z toho vyplýva, že zmluva o poskytovaní plnenia z podporného dôchodkového fondu S. a.s. nebola touto výpoveďou ukončená a odporca nepreukázal ani iný dôvod ukončenia platnosti predmetnej zmluvy. Aj odvolací súd tak mal za to, že táto je platná a účinná, teda zmluvné strany si musia podľa nej poskytovať plnenia, vrátane žalovaného dôchodku za mesiac apríl 2010 v dohodnutej výške 55,33 Eur s príslušenstvom. ...

Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.»

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že argumentácia sťažovateľky vo vzťahu k jej námietke o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia zjavne neobstojí. Krajský súd dal jasnú, zrozumiteľnú a vyčerpávajúcu odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľka v odvolaní nastolila. Krajský súd neponechal bez povšimnutia žiadny z odvolacích argumentov sťažovateľky, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie jeho rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces

vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, pretože jasne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľky.

Námietka sťažovateľky o nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu sa týka zásadnej právnej otázky, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, pričom odpoveď na danú otázku ovplyvňuje možnosti ukončenia právneho vzťahu založeného touto zmluvou. V okolnostiach prípadu sťažovateľky teda ide o problém právneho posúdenia veci (výklad a aplikácia § 842 a § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka) v súvislosti s ukončením zmluvy o dôchodku.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu (v spojení s dôvodmi rozsudku okresného súdu) dospel k názoru, že zo záverov odvolacieho súdu týkajúcich sa kľúčového právneho problému, spočívajúceho v hľadaní ústavne akceptovateľnej odpovede na otázku, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho

zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia dotknutých ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v tomto prípade Občianskeho zákonníka), ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu.

Podľa § 842 Občianskeho zákonníka zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku.

Podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je dojednaná zmluva na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strpieť určitú činnosť a ak zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrt'roka.

Ústavný súd k tejto právnej otázke už vyslovil právny názor v náleze sp. zn. II. ÚS 26/2012 z 25. apríla 2012, v zmysle ktorého by bolo v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku pripustiť, aby istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe bola (v takýchto prípadoch) narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek takýto zmluvný vzťah ukončiť. Preto je v takýchto prípadoch vylúčené tento zmluvný typ ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Dôvody napadnutého rozsudku, ktoré viedli odvolací súd k rovnakému právnomu záveru, ku ktorému dospel aj súd prvého stupňa, že zmluva o dôchodku uzatvorená medzi sťažovateľkou a žalobkyňou je zmluvou uzatvorenou na dobu určitú, a to doživotne, pričom vymedzením povinnosti plniť doživotne zmluvné strany prejavili vôľu byť takouto zmluvou viazané až do smrti osoby oprávnenej na prijatie dôchodku, preto samotná vôľa sťažovateľky ukončiť jednostranne (výpoveďou) svoj záväzok je vzhľadom na charakter zmluvy nepostačujúca, v dôsledku čoho je takáto výpoveď neplatná pre rozpor so zákonom; nemôžu podľa názoru ústavného súdu viesť k záveru o ústavnej neakceptovateľnosti

napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý by zároveň zakladal dôvod na vyslovenie porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S odvolaním sa na tieto skutočnosti a právne závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky predstretými v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2012